LEKCJA BIBLIOTECZNA

KOMPLET SCENARIUSZY

DO NAUCZANIA ZAGADNIEŃ FINANSOWYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH



Dla klas 4–8

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Komplet scenariuszy został wydany w ramach Zadania „Materiały edukacyjne do nauczania zagadnień finansowych w klasach IV–VIII szkoły podstawowej" sfinansowanego ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Warszawski Instytut Bankowości.

Koordynator Zadania: Krzysztof Ostafiński (Warszawski Instytut Bankowości)

Koordynator merytoryczny Zadania: dr hab. Tomasz Rachwał, prof. UEK (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

Autor wprowadzenia: dr hab. Tomasz Rachwał, prof. UEK (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

Autorzy scenariuszy:
mgr Judyta Boczek – scenariusz 1
mgr Karol Baranowski (Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie) – scenariusz 2

Recenzja merytoryczna:
dr Krzysztof Kil (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)
dr hab. Agnieszka Parkitna, prof. PWr (Politechnika Wrocławska)

Recenzja dydaktyczna:
mgr Anna Czarlińska-Wężyk (Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WOM" w Katowicach)
dr Waldemar Lib (Uniwersytet Rzeszowski)

Redakcja językowa: Judyta Boczek

Skład: MGMEDIA Maciej Grabowski
Projekt okładki: MGMEDIA Maciej Grabowski
Zdjęcie na okładce: Przemek Klos/Adobe Stock
Grafiki i ilustracje: Adobe Stock

Wydawca: Warszawski Instytut Bankowości

Adres wydawcy: ul. Kruczkowskiego 8; 00-380 Warszawa

ISBN: 978-83-979917-2-9
ISBN: 978-83-979868-1-7 (całość kolekcji)

Wydanie: pierwsze

Rok wydania: 2026

Wykaz skrótów użytych w rubryce „punkty podstawy programowej" scenariuszy:
PP – podstawa programowa dla szkół podstawowych zgodna z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r., w brzmieniu po ostatnich zmianach w 2024 i 2025 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 356, z późn. zm.); **NPP** – nowa podstawa programowa dla szkół podstawowych zgodna z rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. (Dz.U. z 2026 r., poz. 378), przy czym w przypadku wiedzy o społeczeństwie zapisano **NPP(EO)**, co oznacza punkty nowej podstawy programowej edukacji obywatelskiej, która zastąpi od roku szkolnego 2028/2029 wiedzę o społeczeństwie; **WO** – wymagania ogólne; **WS** – wymagania szczegółowe; **DE** – wymagania szczegółowe w zakresie doświadczeń edukacyjnych (tylko w NPP); (dw) – przy numerze oznacza wymagania do wyboru (tylko w NPP).

WSTĘP

W dobie gospodarki opartej na wiedzy takie umiejętności jak zarządzanie budżetem, podejmowanie świadomych decyzji ekonomicznych i rozumienie wartości pieniędzy to ważne elementy kształcenia na wszystkich etapach. Edukacja w tym zakresie jest i ciągle może być wspierana przez dobre książki o tematyce ekonomicznej. Jedną z takich książek przeznaczonych dla dzieci jest „Bankructwo małego Dżeka" – powieść finansowa autorstwa Janusza Korczaka. To właśnie ona stała się inspiracją do utworzenia pakietu dwóch scenariuszy lekcji bibliotecznych, dzięki którym szkolna biblioteka, jako przestrzeń łącząca pasję do książek z nauką praktycznych umiejętności, stać się może idealnym miejscem do kształcenia kompetencji finansowych oraz swoistym „laboratorium przedsiębiorczości", gdzie uczniowie nauczą się mądrze gospodarować zasobami i planować swoje działania.

Powieść Janusza Korczaka – wpisana w 2024 roku na listę lektur szkolnych – ma ponadczasowy charakter. To opowieść o młodym „przedsiębiorcy", który założył klasową kooperatywę i uczył się ją prowadzić na własnych błędach. Historia Dżeka Fultona, napisana ponad wiek temu (I wydanie – 1924 rok), pokazuje, że pasja, współpraca i rozsądne decyzje finansowe mogą prowadzić do sukcesu. Pokazuje jednak także, że podejmowanie inicjatyw niejednokrotnie wiąże się z ryzykiem niepowodzenia, a w wyniku szeregu błędnych decyzji może dojść do tytułowego bankructwa (na szczęście w tym przypadku bez bardzo przykrych konsekwencji).

Mały Dżek był zaangażowany w życie szkoły także w inny sposób – prowadził biblioteczkę swojej klasy. Zajmował się rozwojem księgozbioru i zarządzaniem nim, a poprzez to – propagowaniem czytelnictwa wśród swoich koleżanek i kolegów. Proponowane scenariusze lekcji bibliotecznych przekuwają ten literacki wątek w kreatywne zajęcia dla uczniów. Każdy scenariusz łączy edukację finansową z promocją czytelnictwa. Już same tytuły lekcji inspirują do praktycznego działania. Są to:

- **„Giełda książki – jak mądrze inwestować w książki i kapitał wiedzy"** – propozycja wprowadzająca uczniów w świat inwestycji, gdzie książki stają się symbolem wartości wiedzy, a decyzje zakupowe uczą strategicznego myślenia,

- **„Organizujemy »Kiermasz książek im. Dżeka Fultona«"** – projekt angażujący uczniów w organizowanie kiermaszu, rozwijający umiejętności przedsiębiorcze, takie jak planowanie, promocja wydarzenia i współpraca zespołowa.

Każdy scenariusz dla nauczycieli – bibliotekarzy zawiera narzędzia do prowadzenia ciekawych lekcji w bibliotece, tj. szczegółowe opisy przebiegu lekcji, karty pracy z praktycznymi zadaniami, prezentacje multimedialne oraz zestawy pytań testowych. Przygotowane materiały to zaproszenie, by biblioteka stała się miejscem, gdzie nauka o finansach łączy się z pasją do literatury. Niech Dżek Fulton zainspiruje Państwa do prowadzenia lekcji, które rozbudzą w uczniach przedsiębiorczość i miłość do książek!

dr hab. **Tomasz Rachwał**, prof. UEK
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej,
którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki.
Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Organizujemy „Kiermasz książek im. Dżeka Fultona" 5
Judyta Boczek

Giełda książki – jak mądrze inwestować w książki
i kapitał wiedzy 10
Karol Baranowski

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej,
którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki.
Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

TEMAT LEKCJI

ORGANIZUJEMY „KIERMASZ KSIĄŻEK IM. DŻEKA FULTONA"

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	LEKCJA BIBLIOTECZNA	JUDYTA BOCZEK	45 MIN	VII

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ ma świadomość wartości czytania dla swojego późniejszego życia, w tym osiągania sukcesów zawodowych; ▪ analizuje pracę spółdzielni uczniowskiej na przykładzie kooperatywy z powieści Janusza Korczaka pt. „Bankructwo małego Dżeka"; ▪ współpracuje w grupie podczas przygotowywania kiermaszu książek.
METODY KSZTAŁCENIA	pogadanka; burza mózgów; mapa myśli; projekt
FORMY PRACY	praca indywidualna; praca grupowa; praca zespołowa
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	karty pracy; prezentacja multimedialna
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik lub tablica multimedialna
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	Najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej […]: 1) sprawne komunikowanie się w języku polskim […]; 5) rozwiązywanie problemów […]; 6) praca w zespole i społeczna aktywność […]. **NPP – WO:** 3. rozwijanie kompetencji przekrojowych: poznawczych, społecznych i osobistych, pozwalających uczniom aktywnie działać w szkole i poza nią, z korzyścią dla siebie i dla wspólnego dobra; 4. budowanie sprawczości uczniów w procesie uczenia się i realizacji zamierzonych celów, w tym branie odpowiedzialności za własne działania i ich wpływ na siebie, innych ludzi i świat.

1. Nawiązanie (3 min)
2. Czym jest i jak działa spółdzielnia uczniowska? (5 min)
3. Cel ogólny i cele szczegółowe projektu (15 min)
4. Temat projektu, podział na grupy i harmonogram (10 min)
5. Kontrakt z uczniami, zapowiedź ewaluacji (7 min)
6. Podsumowanie (5 min)

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

1. Nawiązanie — 3 min

Rozpocznij lekcję od nawiązania do powieści Janusza Korczaka „Bankructwo małego Dżeka". Jeżeli uczniowie nie znają jeszcze tej książki, opowiedz im w skrócie dzieje Dżeka Fultona i kooperatywy. Możesz posłużyć się prezentacją multimedialną (slajdy nr 2–4). Następnie zaproponuj uczniom wzięcie udziału w projekcie, którego celem będzie zorganizowanie kiermaszu na rzecz szkolnej biblioteki tak, aby z zysków zakupić do niej nowe książki, gry lub inne rzeczy, które przydałyby się uczniom. W czasie projektu uczniowie będą działać jak kooperatywa – współczesna spółdzielnia uczniowska. Jeżeli spodoba im się ta działalność i znajdą opiekuna, być może sami spróbują założyć taką spółdzielnię w późniejszym czasie.

2. Czym jest i jak działa spółdzielnia uczniowska? — 5 min

Wyjaśnij uczniom, na czym polega działalność spółdzielni uczniowskiej. Podstawowe informacje na ten temat znajdują się na slajdach nr 5 i 6. Są one między innymi oparte na tekście autorstwa Anny Dranikowskiej pt. „Jak zachęcać do zakładania miniprzedsiębiorstwa szkolnego lub spółdzielni uczniowskiej?" (pochodzącym z przewodnika dla nauczycieli).

3. Cel ogólny i cele szczegółowe projektu — 15 min

Poproś uczniów, aby razem z Tobą przypomnieli najważniejsze informacje dotyczące metody projektu. Uczniowie znają już jego cel ogólny: zorganizowanie kiermaszu, z którego dochód zostanie przeznaczony na zakup ciekawych książek do biblioteki. Problemem jest to, jak przygotować taki kiermasz. Co będzie potrzebne, jakie działania trzeba będzie wykonać?

Zapisz na środku tablicy pytanie: Jak przygotować kiermasz? Następnie przeprowadź burzę mózgów, a jej efekty zapisujcie na tablicy w postaci mapy myśli. Przykładowe problemy do przemyślenia:

- fanty – jak długo będą zbierane, co będzie zbierane, gdzie je przechowywać, według jakich kryteriów je prezentować na kiermaszu;
- sprzedaż fantów – porównanie cen podobnych produktów w internecie, przygotowanie cen na kiermasz, uwzględnienie ewentualnych upustów dla kupujących;
- budżet – uwzględnienie wydatków (np. na plakaty, mazaki, wydruki, obrusy na stoły, reklamę), wstępne oszacowanie wpływów;
- sponsor – czy uczniowie złożą się np. po 5 zł na wydatki, czy zgłoszą się po pomoc do Rady Rodziców, a może poszukają sponsora;
- reklama – przygotowanie plakatów, reklama w gazetce szkolnej, radiowęźle, gazecie lokalnej, na stronie internetowej szkoły, w mediach społecznościowych itp.;
- inne atrakcje na kiermaszu – np. darmowa kawa i herbata, ciasto po 2 zł porcja;
- sam kiermasz – ustawienie stołów, wyłożenie fantów, sprzedaż;
- czas i miejsce kiermaszu – np. hol szkoły podczas wywiadówki;
- ankieta dla wszystkich klas lub klas VI–VIII – jakie książki, gry itd. powinny się znaleźć w szkolnej bibliotece;
- zakup książek itp., pomoc w katalogowaniu.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Na tej podstawie uczniowie mogą ustalić cele szczegółowe projektu.

Z kolei cele kształcenia, które Ty możesz założyć dla ucznia/uczennicy w całym projekcie, to:

- ma świadomość wartości czytania dla swojego późniejszego życia, w tym osiągania sukcesów zawodowych;
- analizuje pracę spółdzielni uczniowskiej na przykładzie kooperatywy z „Bankructwa małego Dżeka";
- odróżnia cenę od wartości towarów, w tym książek;
- porównuje podobne książki według ceny za pomocą narzędzi online;
- sporządza prosty budżet kiermaszu, szacuje przychody i wydatki;
- negocjuje ceny;
- tworzy reklamę kiermaszu;
- stosuje grzeczność językową w wypowiedziach;
- współpracuje w grupie.

Realizowane w projekcie zapisy podstawy programowej to: „Najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej [...]: 1) sprawne komunikowanie się w języku polskim [...]; 2) sprawne wykorzystywanie narzędzi matematyki w życiu codziennym, a także kształcenie myślenia matematycznego; 3) poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł; 4) kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki [...]; 5) rozwiązywanie problemów [...]; 6) praca w zespole i społeczna aktywność; 7) aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły [...]".

4. Temat projektu, podział na grupy i harmonogram — 10 min

Poproś uczniów, aby ustalili tytuł projektu adekwatny do celów, a następnie podzielili się na grupy. Teraz ustalcie termin kiermaszu oraz przez jaki czas będą zbierane fanty. Następnie niech każda grupa określi swoje zadania, osoby, które je wykonają, oraz harmonogram ich wykonywania na karcie pracy (zadanie 1). Uwaga: kartę pracy powinien wypełnić każdy uczeń osobno.

5. Kontrakt z uczniami, zapowiedź ewaluacji — 7 min

Ustal z uczniami warunki kontraktu na podstawie zadania 2 z karty pracy. Podpisz kontrakt z każdym uczniem. Następnie poproś uczniów, aby w czasie projektu notowali swoje uwagi i spostrzeżenia dotyczące jego przebiegu. Będą im one potrzebne do ewaluacji, czyli ostatniego etapu projektu, który nastąpi już po kiermaszu. Uczniowie mogą robić notatki np. w formie przedstawionej na slajdzie nr 7.

6. Podsumowanie — 5 min

Na zakończenie lekcji zadaj uczniom pytania testowe z załącznika nr 1. Będą one zarówno podsumowaniem lekcji, jak i rozgrzewką przed realizacją następnego etapu projektu.

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-c, 2-b, 3-a, 4-a, 5-d, 6-c, 7-b, 8-d, 9-a, 10-b.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. Jak w czasach Dżeka Fultona mówiono na spółdzielnię uczniowską?

a wspólnota uczniów
b samorząd uczniowski
c kooperatywa
d kooperacja

02. Jak nazywa się badanie, które przeprowadzimy, aby ustalić, jakich książek brakuje w bibliotece?

a wywiad
b ankieta
c sprawozdanie
d tester książek

03. Których z wymienionych rzeczy lepiej nie zbierać jako fantów?

a jedzenia
b książek
c gier planszowych
d figurek z porcelany

04. Co robi sponsor przedsięwzięcia?

a Finansuje część lub całość wydatków i może poprosić w zamian o reklamę.
b Wymyśla przedsięwzięcie i szuka firmy, która je sfinansuje.
c Rozmawia z mediami i reklamuje przedsięwzięcie.
d Sprawdza, czy budżet przedsięwzięcia się zgadza.

05. Które fanty będą się dobrze sprzedawać przed Bożym Narodzeniem?

a bukiety wiosenne
b maskotki zajączki
c bransoletki z muszelkami
d ozdoby choinkowe i stroiki

06. Czym jest budżet?

a To pieniądze, które znajdują się w portfelu.
b To zestawienie wszystkich wydatków.
c To zestawienie wpływów i wydatków.
d To przewidywane wpływy.

07. Które słowo jest synonimem słowa „upust"?

a opus
b rabat
c strata
d zysk

08. Kiedy chcemy uzyskać w sklepie niższą cenę, możemy

a napisać list do producenta.
b opisać sprawę w mediach społecznościowych.
c skorzystać z gwarancji.
d negocjować ze sprzedawcą.

09. Mówimy, że reklama jest dźwignią...

a handlu.
b producentów.
c współpracy.
d sprzedaży.

10. Kontrakt to inaczej

a sprzedaż.
b umowa.
c harmonogram.
d projekt.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. Uzupełnij informacje dotyczące projektu oraz zadań Twojej grupy.

Tytuł projektu: .....

Grupa nr .....

Lp.	Zadanie	Osoba odpowiedzialna	Termin zakończenia	Podpis opiekuna projektu
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

2. Uzupełnij warunki kontraktu z opiekunem projektu.

Ja, ... zobowiązuję się do wykonania następujących warunków kontraktu:

1. dotrzymanie terminów poszczególnych etapów pracy:

   .....
2. dotrzymanie terminu zakończenia projektu: .....
3. komunikowanie się z opiekunem projektu w następujący sposób: .....

   .....
4. rzetelnego wykonywania moich zadań
5. szanowania pracy pozostałych uczestników projektu.

W przypadku niewywiązania się z kontraktu zobowiązuję się do .....

.....

data: ..... Twój podpis: ..... podpis opiekuna: .....

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

TEMAT LEKCJI

GIEŁDA KSIĄŻKI – JAK MĄDRZE INWESTOWAĆ W KSIĄŻKI I KAPITAŁ WIEDZY

SCENARIUSZ DLA: SZKOŁA PODSTAWOWA
PRZEDMIOT: LEKCJA BIBLIOTECZNA
AUTOR: KAROL BARANOWSKI
CZAS TRWANIA: 90 MIN
KLASA: VIII

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ podaje definicje podstawowych pojęć związanych z giełdą (m.in. inwestycji, akcji, dywidendy); ▪ wymienia czynniki, które mogą wpływać na wzrost lub spadek wartości książki na rynku (np. ekranizacja, nagroda literacka, opinie krytyków); ▪ argumentuje na rzecz wartości wybranej książki, tworząc krótki katalog ofertowy (*pitchbook*); ▪ klasyfikuje wybrane tytuły książek pod kątem ich wartości poznawczej i potencjału inwestycyjnego; ▪ współdziała w grupie w celu osiągnięcia jak najlepszego wyniku finansowego i merytorycznego; ▪ współpracuje w grupie, planuje i podejmuje wspólne decyzje.
METODY KSZTAŁCENIA	objaśnienie; burza mózgów; gra dydaktyczna (symulacyjna, decyzyjna)
FORMY PRACY	praca grupowa
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	karty pracy nr 1 i 2; prezentacja multimedialna; pięć dowolnych książek
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik lub tablica multimedialna; kartki i długopisy dla uczniów
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	**PP – WO (język polski):** I.1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury; III.5. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, [...] w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej; IV.2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania. **WS (język polski):** II.2.3. zna sposoby wzbogacania słownictwa; III.1.7. zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, [...] rzeczowo uzasadniając własne zdanie; IV.7. rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii. **NPP – WO (język polski):** 7. Rozwijanie sprawczości przez działania twórcze i aktywne, odpowiedzialne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym. **WS (język polski):** 1.3. uczestniczy w dyskusji i debacie [...].

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

1. Nawiązanie (15 min)
2. Przygotowanie do gry – tworzymy katalogi ofertowe (30 min)
3. Giełda książki – gramy! (35 min)
4. Podsumowanie (10 min)

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Uwaga! Na realizację tych zajęć należy przewidzieć dwie godziny lekcyjne pod rząd.

Pojęcia finansowe (np. akcja, portfel inwestycyjny, dywidenda) używane w scenariuszu odnoszą się do metafory edukacyjnej, a nie do rzeczywistych instrumentów finansowych.

1. Nawiązanie — 15 min

Przed lekcją wybierz z prezentacji multimedialnej pięć książek, którymi zajmą się uczniowie, wraz z wiadomościami, które będą zmieniać kurs akcji tych książek na giełdzie (przykłady znajdziesz na slajdach nr 12–24). Rozpocznij lekcję od zadania uczniom pytania: „Co to znaczy inwestować?". Skieruj rozmowę na to, że inwestować można nie tylko pieniądze, ale też czas i uwagę, np. w zdobywanie wiedzy przez czytanie książek. Wyświetl slajd z tematem lekcji i wyjaśnij, że dziś zamienicie salę w giełdę, ale zamiast akcji firm będziecie handlować akcjami... książek! Twoim celem jest zaciekawienie uczniów i pokazanie im, że finanse i czytanie mogą mieć ze sobą wiele wspólnego. Wyświetl z prezentacji definicje związane z giełdą (slajdy nr 3 i 4).

2. Przygotowanie do gry – tworzymy katalogi ofertowe — 30 min

Podziel klasę na cztero- lub pięcioosobowe grupy. Każda grupa losuje lub wybiera jedną książkę spośród przygotowanych tytułów. Twoim zadaniem jest wyjaśnienie, na czym będzie polegać gra, którą za chwilę rozpoczniecie (instrukcja gry jest na slajdach nr 5–11). Każda grupa staje się „domem maklerskim", który musi zachęcić innych do zainwestowania w ich książkę. W tym celu tworzy prosty katalog ofertowy, czyli *pitchbook* (załączniki nr 2 – karta pracy nr 1). *Pitchbook* powinien zawierać: tytuł książki, jej autora, krótki opis fabuły oraz trzy argumenty przemawiające za tym, że warto w tę książkę zainwestować (np. wciągająca akcja, poszerzająca horyzonty treść, książka jest światowym bestsellerem).
Rozdaj grupom karty pracy nr 1 i daj im około 20 min na przygotowanie *pitchbooków*. W międzyczasie przechodź między grupami, służąc radą i odpowiadając na pytania.

3. Giełda książki – gramy! — 35 min

Poproś każdą z grup o dwuminutową prezentację książki na podstawie przygotowanego *pitchbooka*. Celem jest przekonanie reszty klasy o wartości „produktu" wybranego przez grupę. Następnie poinformuj grupy, że każda z nich otrzyma kapitał początkowy: 50 akcji swojej własnej książki oraz powinna wypełniać tabelkę do śledzenia stanu posiadania (karta pracy nr 2). Ustalcie wspólnie początkową cenę dla akcji wszystkich książek (np. 1 punkt).
Rozpocznij rundy handlu. Ogłoś pierwszą rundę, która trwa 5 min. Uczniowie mogą swobodnie podchodzić do innych grup i wymieniać się akcjami (np. „Dam Wam dwie akcje mojej książki za dwie akcje Waszej"). Po zakończeniu rundy wyświetl na rzutniku „wiadomość giełdową" z przygotowanej prezentacji (np. „Książka »W pustyni i w puszczy« zostanie zekranizowana! Kurs jej akcji rośnie o 1 punkt!" albo „Sprzedaż »Hobbita« spadła. Kurs akcji spada o 1 punkt!").
Wyjaśnij, jak takie wydarzenie wpływa na wartość akcji. Informacje dotyczące spadku/wzrostu cen akcji danej książki wybieraj losowo. Możesz slajdy z informacjami o wzroście lub spadku cen akcji danej książki przenieść do innego pliku z prezentacją i spośród slajdów wybierać jeden z informacją o wzroście bądź spadku. Na przykład: otwierasz prezentację z książkami i informacjami, którą sobie stworzyłeś. Losowo przewijasz kółkiem myszki, aż uczniowie powiedzą „stop". Następnie prosisz ich o wybranie odpowiedniego wiersza. Na każdym slajdzie z informacjami o książkach są trzy wiersze o wzrostach i trzy wiersze o spadkach. Dajesz prawo do wyboru wiersza każdej grupie w każdej rundzie. Prosisz o wybór – pierwszy z góry, trzeci z dołu lub podobnie. Bardzo ważne – uczniowie nie mogą widzieć slajdów z książkami i informacjami o spadkach przed wyborem. Dopiero po losowaniu wyświetlasz im slajd. Możesz zmieniać kolejność wierszy w przypadku kolejnych losowań. Uczniowie notują zmiany w swoich tabelach: wpływ to zwiększenie lub zmniejszenie wartości akcji o 1 punkt. Zatem jeśli akcja była warta 5 punktów, to po spadku kursu warta będzie 4 punkty, a jeśli wiadomość była pozytywna, to akcja będzie warta 6 punktów.
Przeprowadź w ten sposób trzy lub cztery szybkie rundy, za każdym razem podając nowe wiadomości, które zmienią kursy akcji. Wiadomości możesz też tworzyć na bieżąco, wymyślając swoje okoliczności zmian kursu.

4. Podsumowanie — 10 min

Zakończ handel. Poproś grupy o podliczenie „majątku" na podstawie finalnych kursów akcji i liczby posiadanych tytułów. Ogłoście, która grupa osiągnęła największy zysk i została Mistrzem Inwestycji.
Rozpocznij krótką dyskusję. Zadaj uczniom pytania: *„Która książka okazała się najlepszą inwestycją i dlaczego?", „Czy popularność książki zawsze oznacza jej wysoką wartość?", „Czego nauczyliście się o inwestowaniu i ryzyku?".*
Na koniec wyjaśnij, czym jest „dywidenda wiedzy" – grupy, które zgromadziły najwięcej akcji różnych książek, stworzyły wartościowy portfel wiedzy. Zaproponuj, aby książki cieszące się największym powodzeniem na giełdzie, trafiły na wystawę w bibliotece jako polecane przez uczniów. Pochwal wszystkich za zaangażowanie i kreatywność.

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-c, 2-c, 3-b, 4-c, 5-a, 6-b, 7-c, 8-d, 9-c, 10-d.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. Jaki był główny cel gry w „Giełdę książki"?

a Przeczytać jak najwięcej książek w trakcie lekcji.
b Stworzyć jak najładniejszy katalog ofertowy (*pitchbook*).
c Zbudować portfel akcji książek o jak najwyższej wartości.
d Jak najszybciej sprzedać wszystkie swoje akcje początkowe.

02. Czym w naszej grze była „akcja" książki?

a Zadaniem specjalnym do wykonania w trakcie rundy.
b Punktem karnym za złamanie zasad.
c Jednostką wartości, która reprezentowała udział w popularności i kapitale danej książki.
d Fizycznym egzemplarzem książki.

03. Jaki był cel przygotowania księgi ofertowej?

a Streszczenie książki dla nauczyciela.
b Przekonanie innych grup, że warto zainwestować w akcje danej książki.
c Przekonanie innych grup, że warto uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych.
d Zapisanie wszystkich zasad gry w jednym miejscu.

04. Co najprawdopodobniej stanie się z kursem akcji książki po informacji: „Książka X zdobyła prestiżową Nagrodę Nike"?

a Kurs znacząco spadnie.
b Kurs nie zmieni się.
c Kurs znacząco wzrośnie.
d Handel akcjami tej książki zostanie zablokowany.

05. Co najprawdopodobniej stanie się z kursem akcji książki po informacji: „Planowana od lat ekranizacja książki Y została anulowana"?

a Kurs znacząco spadnie.
b Kurs znacząco wzrośnie.
c Cena wszystkich innych książek wzrośnie.
d Nic, ponieważ filmy nie mają wpływu na książki.

06. Termin „inwestowanie" w kontekście gry oznaczał

a ukrywanie swoich akcji, aby nikt ich nie widział.
b przeznaczanie posiadanych akcji na wymianę z innymi w nadziei, że te nowo nabyte akcje zyskają na wartości.
c Trzymanie wyłącznie akcji, z którymi zaczęło się grę.
d Wymienianie się tylko na akcje o niższej wartości.

07. Czym była „dywidenda wiedzy" na zakończenie lekcji?

a Nagrodą pieniężną dla zwycięzców.
b Dodatkowymi punktami z zachowania.
c Zyskiem w postaci nowej wiedzy i promocją czytelnictwa w klasie.
d Możliwością wyboru książek do następnej gry.

08. Twoja grupa ma 4 akcje książki A (kurs końcowy: 5) i 10 akcji książki B (kurs końcowy: 1). Jaka jest łączna wartość Waszego portfela?

a 22,7 punktu
b 25 punktów
c 23 punkty
d 30 punktów

09. Czego uczyła gra na temat ryzyka w inwestowaniu?

a Inwestowanie nie wiąże się z żadnym ryzykiem.
b Ryzyko inwestowania dotyczy tylko najmniej popularnych książek.
c Wartość inwestycji może zarówno wzrosnąć, jak i spaść, w zależności od nieprzewidzianych wydarzeń.
d Jedynym ryzykiem jest brak jakiejkolwiek wymiany akcji.

10. Podstawowa funkcja giełdy to

a drukowanie akcji i banknotów.
b wypożyczanie książek i filmów.
c pożyczanie pieniędzy na wysoki procent.
d stworzenie miejsca (realnego lub wirtualnego), gdzie kupujący i sprzedający mogą handlować według ustalonych zasad.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy nr 1

Pitchbook – katalog ofertowy

Nazwa domu maklerskiego:	
Inwestujemy w książkę:	
Autor:	
Krótki opis książki (2–3 zdania):	
Argument 1:	
Argument 2:	
Argument 3:	

Karta pracy nr 2

Tabela portfela inwestycyjnego

Nazwa domu maklerskiego: _____

Tytuł książki	Kapitał początkowy (liczba akcji)	Stan po rundzie 1	Stan po rundzie 2	Stan po rundzie 3	Liczba akcji (końcowa)	Kurs końcowy	Wartość (liczba x kurs)
						SUMA:	

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

„Dlaczego nie mamy możliwie wcześniej nauczyć dziecka, czym jest pieniądz, wynagrodzenie za pracę, aby czuło wartość, złe i dobre strony posiadania?"

Janusz Korczak

Komplet scenariuszy jest częścią zestawu materiałów do nauczania zagadnień finansowych w klasach IV–VIII. W skład całego zestawu wchodzą:

- **poradnik dla uczniów** „Moja inteligencja finansowa",
- **przewodnik dla nauczycieli** „Rozwój kompetencji finansowych uczniów",
- **poradnik dla dyrektorów i rad rodziców** „Rozwój kompetencji finansowych uczniów",
- **słownik pojęć finansowych**,
- **komplety scenariuszy wraz z prezentacjami** do przedmiotów: język polski, matematyka, geografia, historia, wiedza o społeczeństwie, język angielski, lekcja biblioteczna, a także na zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia z wychowawcą i zebrania z rodzicami,
- **gry terenowe, studia przypadku i gra planszowa** „Galaktyczne finanse".

Edukacja finansowa to rozwijanie u uczniów wiedzy m.in. o pieniądzach, oszczędzaniu i podejmowaniu odpowiedzialnych decyzji. Scenariusze lekcji znajdujące się w zestawie pozwalają ją prowadzić na wielu przedmiotach – bez dodatkowych godzin i zmian w programie. Ich ogromną zaletą jest to, że są zgodne z podstawą programową.

Przygotowane materiały mają wspierać nauczycieli oraz pomagają w przystępny i praktyczny sposób wprowadzać temat finansów do codziennych spotkań z uczniami. Dzięki nim dzieci i młodzież zaczną poznawać wartość pracy i pieniędzy oraz będą uczyć się bezpiecznie poruszać się w świecie finansów i ekonomii już od najmłodszych lat.

Zestaw materiałów edukacyjnych powstał jako element realizacji założeń **Krajowej Strategii Edukacji Finansowej**. Materiały w wersji drukowanej trafiły do każdej szkoły podstawowej w Polsce. Wersja elektroniczna jest dostępna na stronie:

https://www.gov.pl/web/finanse/materialy-edukacyjne

KOMPLET SCENARIUSZY

DO NAUCZANIA ZAGADNIEŃ FINANSOWYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH

LEKCJA BIBLIOTECZNA

ISBN 978-83-979917-2-9

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.